

idame rızıkla hayatı Ve .Odur veren hayatı ,Yani يُحْيِي " eden de Odur. Ve levazımat-ı hayatı da ihzar eden yine Odur. Ve hayatın âli gayeleri Ona aittir ve mühim neticeleri Ona bakar; yüzde doksan dokuz meyvesi Onundur." İzahı?

Kainatı büyük bir fabrika olarak düşünür isek, bu fabrikanın en önemli mahsullerinden birisi **hayattır**. Zira kainattaki bütün çarkların ve unsurların hayat etrafında dönmesi gerekir ki hayat teşekkül edebilsin.

Mesela, hayatın oluşmasında toprak, su, güneş, hava lazımdır. Bunlardan birisi olmazsa hayat olamaz. Demek kainatı istila eden dört ana unsur olmadan, hayat hasıl olmaz. Demek hayatı yaratan Zat'ın bütün kainata ve kainat içindeki unsurlara hükmedip tasarruf etmesi gerekiyor. Yoksa hayatın yaratılması mümkün değildir. Demek hayatı verebilecek Zat'da sonsuz ilim, irade, kudret gibi vasıfların olması gerekir. Bu yönü ile **hayatın en yüksek gayesi; sanatkarını sıfatları ile tanımasıdır**. Zira hayatta öyle bir kudret ve ilim mührü vardır ki, kimse bu mührü taklit edemez. Burada, hayatın hem gayesi hem de hayat için gerekli olan levazımların ihzar edilmesi manası da izah edilmiş oldu.

Hayatı vermek için bütün kainata hükmedip tasarruf etmek gerekiyordu. Demek hayatı vermek manasında çok kuvvetli bir tevhit ve vahdet mührü var. Aynı şekilde hayatı verdikten sonra rızık ile hayatı devam ettirmek için rızkın bütün vasıta ve araçlarına hükmetmek ve onları sevk etmek iktiza ediyor. Demek hayatı vermekle iş bitmiyor, hayatın devamı için gerekli olan rızkı da tasarruf elinde bulundurmak gerekiyor.

Hayatın yüz neticesi varsa, doksan dokuzu hayatın sanatkârına bakar. Bir ikisi hayata mazhar olan varlığa bakar. Yukarıda da izah edildiği gibi, hayatın teşekkülü hengamında yüzlerce sebep ve unsur hizmet ediyor ve buna bağlı olarak yüzlerce hikmet ve netice hasıl olmuş oluyor. Bu hasıl olan hikmet ve neticelerin hepsi de Allah'ın bir isim ya da sıfatına dayanıyor. Böylece hayat binlerce hikmet ve netice dili ile Allah'ın binlerce isim ve sıfatlarını izhar ve ilan ediyor.